

SBURATORUL *Literar*

REVISTA-SAPTAMANALA

SUMARUL No. 29

<i>E. Lovinescu</i>	Figurine
<i>F. Aderca</i>	Sonata iubirii
<i>I. Dragoslav</i>	Mache
<i>I. Valerian</i>	Nocturnă
<i>Emil Dorian</i>	Pe bord
<i>B. Fundoianu</i>	Clasicism
<i>Virgiliu Moscovici</i>	Patul
<i>Al. Popescu-Telega</i>	Arta de a scrie un articol
<i>Al. T. Stamatiad</i>	Stanțe

Cronica Artistică: VICTOR ION POPA.

Insemnări Literare.

29

SBURATORUL LITERAR

Revistă Literară, Artistică și Culturală

Prețul unui număr

LEI 2.-

Abonamente : pentru un an Lei 100.-

„ 1/2 „ „ 60.-

Abonamente se primesc la :

Administrația Revistei „Sburătorul Literar“

BUCUREȘTI

STRADA SMÂRDAN, 4

și la librăria „Mercur“, București, Calea Victoriei, 27

Deasemenea se pot face Abonamente prin corespondență,
trimișându-se costul respectiv prin mandat poștal.
la Administrația Revistei.

Manuscrisele, corespondența și schimbul se vor trimite pe adresa
d-lui E. Lovinescu, Strada Câmpineanu, 40.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A APĂRUT:

„DIN LUMEA ISLAMULUI“

TURCIA

JUNILOR

TURCI

de N. BATZARIA

Cu o prefață de N. IORGA

LEI 24.-

De vânzare la toate librăriile din capitală și provincie

SBURĂTORUL LITERAR

REVISTA LITERARA, ARTISTICA ȘI CULTURALA

DIRECTOR: E. LOVINESCU

FIGURINE

B. Fundoianu

Căutând singularizarea, d. Fundoianu devine totuși plural. Subiectiv vorbind, rezultatul ar trebui să-i grăbească lichidarea atitudinii; obiectiv, e singurul lucru ce-i dă o semnificație. Dorind să nu se reprezinte decât pe sine, d. Fundoianu nu evită nenorocirea de a reprezinta involuntar și pe alții. Ridicată la o trăsătură relativ comună, singularizarea nu mai poate diferenția și izola complet. Strâmbă sau bine prinsă, masca ei se vede și pe alte chipuri juvenile. Sub forme felurite, rămâne același semn de recunoaștere a tinerimii inovatoare și superbe. Sentimentul nu se schimbă, numai masca ia reliefurile generațiilor succesive. Cu timpul, orice avangardă trece în cadrele de rezervă; spiritul mobil al noilor veniți trebuie să-și caute mereu alte atitudini și alte exagerații. Răspunzând unor tendințe eterne, masca d-lui Fundoianu nu este totuși valabilă decât pentru epoca noastră. Fără a o crede, de altfel, rezumativă, ne ocupăm de ea ca de ceva caracteristic.

* * *

D. Fundoianu este un dușman al spiritului colectiv și gregar al veacului. Tot ce-i place mulțimii, îi displace lui. Succesul este inamicul artei. Și, fiind vorba de un temperament pasionat — e și un inamic personal al d-lui Fundoianu. Din colțul nostru, urmărim cu o emoțiune crescândă lupta fără odihnă a tânărului Perseu împotriva balaurului secular și proteic al succesului... altora. Ceiace domină o astfel de psihologie e, negreșit, spaima de a fi comun și banal. Ușor de ridiculizat noi o prețuim totuși ca pe un factor de diferențiere și, deci, de progres posibil. Plecând dela premisa incapacității estetice a mulțimii, d. Fundoianu își refuză drumurile bătute și comode.

Prezumțios, pornește pe potecile solitare. Și dacă ineditul e aproape exclus, mai rămân locurile puțin explorate. Agorafobia duce pe cărarea bisericuțelor de avangardă. Rasa îi ușurează, dealtfel, această încordare a atenției pentru tot ce e nou; o atitudine, poate voluntară, îl fixează și mai mult în rituri din care vulgul e înlăturat. Iluzia superiorității intelectuale dictează gesturi și impune pasiuni literare. Era deci fatal ca d. Fundoianu să se refugieze în norul lui Mallarmé și să îngenucheze în capelele lui Francis Jammes și Paul Claudel — spre care îl cheamă un catolicism atât de autentic; e cel din urmă cuvânt al esteticei ce definește de câțiva ani un gust și clasează un om. Nu lunecăm, dealtfel, la suspiciuni ofensatoare; nu-i contestăm deci sinceritatea: granița dintre convingere și atitudine e atât de arbitrară încât trebuie să admitem pe oameni așa cum vor ei să pară. Il fixăm deci și pe d. Fundoianu în limitele, pe care singur și le sapă cu o insistență naiv sgomotoasă.

Circumscrierea gustului este un fenomen comun; la artiști este chiar un fenomen necesar și o forță creatoare. La critici ea nu poate fi însă decât o slăbiciune; valoarea criticului se proporționează cu sfera înțelegerii lui estetice. Paradoxul situației d-lui Fundoianu e de a voi să fie critic, rămânând într-o formulă. Nu e vorba de o preferință explicabilă, ci de o îngrădire voluntar energică. În slujba ei, d. Fundoianu pune fanatismul tinereții; în luptă cu opinia publică și cu tot ce e recunoscut, mai aduce încredere în sine și dispreț pentru alții. E mereu în poziție de atac; desconsiderației generale, neîndreptățite dealtfel, îi răspunde cu o desfidere anticipată și globală, în care trebuie să recunoaștem o forță. Cu toată cultura lui fără substrucții, posedă certitudinea gustului său; zarafii ancestrali i-au transmis o balanță ideală. D. Fundoianu este poate singurul publicist român care, nu numai că știe ce e talentul, dar îl și determină cu precizie. Lipsită de orientare științifică, critica lui purcede dintr'un gust infailibil. Incapabil de a eși din sine, criticul își face din incapacitate o armă, cu care atacă tot ce nu intră în ecuația sensibilității — sau a atitudinii sale. Prin nu știu ce transformări milenare, pasiunile atavice din jurul textelor talmudice au devenit la dânsul fanatism literar. D. Fundoianu trebuie să regrete că nu poate dispune de câteva spânzurători împotriva eterodocșilor ce nu-i recunosc idoli — cei din urmă idoli.

Disprețuind mulțimea în artă, trebuia s'o disprețuiască și în politică. Era firesc deci să devină un dușman al democrației, manifestate chiar și sub forma incontestabil necesară a instrucției primare. Prin acest paradox, d. Fundoianu își încheie ciclul paradoxelor mărunte cu care îi place să ne umilească. În serviciul lor pune, dealtfel, o combativitate vioacă până la impertinență, curiozitate pentru ideile generale, o notabilă putere de asociere, și o informație, destul de întinsă, deși din izvoare de a doua mână. Nu este exclus însă ca să ajungă mai târziu la sursa textelor autentice — despre care tânărul publicist ne informează de pe acum atât de competent și de familiar.

E. LOVINESCU.

SONATA IUBIRII

— Marcia funebre — Andante — Recitativ — Allegro —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cobori...

*Tot infernul nopții grele
și-a aprins în păcuri stele
jos și sus, de mii de ori.*

Cobori, cobori...

*Te duci cu vâna
de la gât în unde calde —
iar fanarele, smaralde
ard spre cer suindu-și mâna.*

*Murmur, te așteaptă fluviul
mic al urbei innoptate.
Lasă-ți fruntea jumătate
pe grilajul țârmurind poate deluviul.*

*Lună, lună selenară,
prinde-agrafa ta de pară
între falduri moi de apă și de sară !..*

*Aprinde-te candelă sinucigașului
cu pletele cărunte
și fața căzută la pământ —
orașului
ce-și scurge din frunte
sângele în gâlgăiri de vânt.*

Iar tu —
Spirit pur cu inima o stanță,
hetairei care 'n tine cântă danțuri
arată-i că ți-s mâinile în lanțuri
că de mult perdată e orice speranță.

*

Dar noaptea toate coardele-și întinde,
trâmbițele încă strălucesc,
tobele în pielea lor plesnesc,
triangulul steluța lui și-aprinde.

Unde-i mâna care să deslănțue
muzica prin aer palpitând parfum —
suflete, culege-te din drum,
vălurile nopții prind să danțue.

Orașul vue, scoică de cleștar
aruncat pe mal de noapte —
adună-te, adună-te din șoapte,
din copaci, din ape și din jar —
Și rămâi de noaptea ta propiut.

[[Căci de-acum în hohot clar, nebune]]

în spume de minune
viorii,
cu piciorușe goale, aurii
cu toatele —
iată vin miresele cu facile vii !...

*

E iluzia ! — boboc de trandafir galben în cheutoarea nopți,
care, amețit de aroma lui, amețește lumile...

*

Năvi cu pânze-albastre :
Sunt balcoane 'n cerul sidefat !
Priviști în sus, de bară rezemat
lime de față printre glastre !

E primăvară vrei să spui,
O, vrei să spui că un copil cu ochi adânci
hurue în tine atâtea stânci
Și chiue și fueră hai-hui !

Tot praful de pe drum îl simți în păr,
bat în plămâni atâtea zări mâncate,
tinere sudori înfierbântate

ard pe trup, lucesc în ochi cu adevăr.
...Râzi a batjocură, o, singuratece,
tu care știi de-atâtea visuri seci,
de-atâtea mâini înfrigurate, — amurguri reci
pe cheiuri verzi, tomnatece.

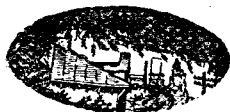
O, tu care-ai văzut
în lunci bogate trupul ei
răsturnat, pe săni cu două flori de clopoșei
și îmbinarea pulpelor ca un sărut —

cu pântecul ca un lac
de aur, în adâncul căruia răsare
fulgurând stamine și cleștare,
leneș, soarele de mac,
prea le cunoști...
Și totuși, răzemat de bară 'n noapte,
privești balconul plin de fructe coapte,
de glastre și de ploști,

și aștepti să treacă generațiile nude
al căror mușchi e încă înlemnit —
sângele, tot ferul mistuit
să-l care-alcol spre inimile crude

și ascultând atunci în gura ei
cum cripește inima divină:
să cânti și tu nebun din luna plină
să suni din stelele de clopoșei.

F. ADERCA.

MACHE

— Scenă din poliția de odinioară —

Spargerile din raion nu se mai isprăveau : astă seară s-a spart prăvălia lui „nea Matache Dumitrescu” din strada Tunari ; ieri seară hoții prin pimițiță au spart prăvălia de manufactură a lui Herș Șulăm de pe Romană ; în altă seară hoții au spart măcelăria lui Ghiță Vasiliu, și multe altele.

Geaba „nea Stănilă” și moș Eftime, epistații secției 54, oameni care albiseră acum în slujbă și știau câte muște bâzâie în raion își frământă capul să afle cine e meșterul ; cu toate pre-punerile și cercetările lor nu-i mai puteau da de rost.

Și asta numai de când nea Niță Apostoleț, șeful secției, își luase de codiță pe Mache măcelarul, de la scaunul de carne al lui Niță Vasilescu, din strada Romană, peste drum de pompa de apă de la Tunari.

Nea Niță de mult umbla după un om de încredere.

Epistații erau oameni de toate regimurile ; ei serveau și pe liberali și pe conservatori și pe jumimiști ; așa că erau oameni cum s'ar mai zice guvernamentali, adică erau vecinic la putere.

Lui îi trebuia cineva care să-i șoptească la ureche : care liberal își dă coatele cu conservatorii, care și ce vorbește pe socoteala partidului, care din epistați apleacă mai mult spre liberali, ce vorbește lumea de el, care din epistați se indeletnicesc mai mult cu invărtelile.

Căci trebuie să spun, că nea Niță era un liberal încarnat ; și mereu în orice cărciumă intra, cu cine sta de vorbă, nu mai contenea cu ponosurile la numele de „conservator” ; — Conservatorii, bre, is niște hoți ; — hoți na ! de codru ! — Mai cu seamă de când un agent electoral de-al albilor a sculpat nu știu pe cine, la o alegere, din partidul roșilor, tuna și fulgera de comedie pe capul conservatorilor. Apoi, ca să-și dea mai mult ifos că e cineva, mereu amintea că avea un naș, care l-a cununat, șef la Regie și mereu deschidea vorba : Auzi tu, pezevenchiu acela de Nițescu a sculpat în obraz un Ministru... Cum zicea și bietul nănași-meu... El e colo, știi tu... la Regie : Să poste, bre, un ticălos ca acela să facă una ca asta ?...

Apoi, dacă găsea cine să-l creadă, cine să-l încurajeze, îi era frate. Mai cu seamă când acela făcea și cinste. Și pe Mache tocmai dela vorbe deastea l'a pescuit și dela cinste. Era înaintea Crăciunului, pe o vreme uscată dar geroasă ; ninsese puțin și casele și străzile păreau ca stropite cu var.

Se aflu într'o seară, cum spun, pe Romana, la crășma cu prielina. Mache era acolo, la cinste cu alți necunoscuți ; beau țuică, fiartă.

Lui Mache îi plăcea să se îmbrace mai curăţel: vecinic cu cămaşă scrobită, cu ghete la modă cu baston şi cu inele pe deget.

Nea Niţă tot aşa o luă cu conservatorii: că-s nişte hoţi ticăloşi; ceilalţi îl ascultau ori ba, dar Mache bătea din palme şi striga „bravo!” într'un moment dat Mache îi întinse o ţuică, apoi una şi încă una, până îi trimise pe nea Niţă numai bine făcut la masă.

Şi tocmai în noaptea cea era de serviciu şi tocmai în noaptea cea chiar s'a făcut spargerea la cărciuma lui Matache Dumitrescu din Răsuri. A doua zi, de dimineaţă, şeful se şi trezi cu un muşchuleţ, cu un bot pentru supă, cu câteva antrecoate, iar la amiază şi veni de-l luă la ţuică la Nea Stan Rusescu din Dogari, colţ cu str. Icoanei. Şi acolo prinse Mache să-i înşire lui Nea Niţă de-ale politice; că şi el e liberal bucăţică ruptă „dar nu înscris în partide că el se pune cu trup şi suflet în slujba lui, şi să „conteze pe el ca pe un *element de forţă*.”

Şi, deatunci: „Nea Niţă în sus, Nea Niţă în jos” că „hai la o ţuică”, că „hai la un vin”. În toate zilele fleiculite şi muşchi, ba şi epistaţii se lingeau cu ceva cărnită, când se duceau pe la prăvălia lui Mache.

Şi aşa de unde venia, unde da, Mache tot în biroul lui Nea Niţă nimerea. El îi da stafete de tot ce se petrece în raion: care liberal îşi dă coatele cu conservatorii.

În sfârşit, el era amândouă urechile şi amândoi ochii lui Nea Niţă şi pentru el Nea Niţă şi-ar fi pus capul.

Dar într'o noapte iar se făcu o spargere la măcelăria lui Ghiţă Vasiliu de lângă Cuconu Leonida Demetriad, şeful albilor din culoare.

A doua zi tărăboi mare! cine să fie hoţul?

— Măi, le zise Nea Niţă epistaţilor, oare nu cumva Țiganii de pe Tel fac trebuşoara asta?

— Nu, răspunse Nea Stănilă, sorbind cu poftă din un muc de țigară, țiganii noștri nu sparg aici în raion.

— Atunci cine să fie? Cine să fie?

La vorba asta, iată că intră în secție și prietenul Mache cu veselia pe față și cu bastonul subsuoară.

— Hă, salve!

Venirea lui Mache, fu ca o doftorie pe sufletele epistaților, căci era știut că Nea Niță avea să fie umflat la cinste, iar el au să se vadă iar loviți cu câte o sticlă de bere, ori cu un litru de vin, ori cu câte o litră de țuică și ceva mezeluri. Așa că toți se inseninară, mai cu seamă moș Eftimie, căruia tare îi era drag să beie pe degeaba, îi răspunse, întinzându-i două degete dela mână cu care ținea tocul:

— „Să trăești, să-ți fie soacra fată mare... Tocmai, Tocmai... Și moș Eftimie se freca pe burtă arătând că îl doare ceva și că un pahar nu i-ar face rău.

— Și poate și ceva *momife* fripte pe grătar, nu?... răspunse

Mache răzând... Acuși, acuși; apoi către Nea Niță: am pus la Nea Stan Rusescu niște momițe și mușchi pe grătar și are cică niște rubiniu tarbat, nu altoeva. Și nu merge și bădia Morărică cu noi?

Subcomisarul Morărică tocmai trecea în altă odaie niște hârtii într'o condică.

Lui nu-i prea plăcea Mache și de multe ori risipa lui de parale îl punea pe gânduri, îl neliniștea și îi da a înțelege că sub prietenia și cinstea și paralele lui Mache se ascunde ceva ciudat.

De altminteri, știa unde șade și că nu are nevastă, dar că e un teroh-a-berchea fără nici un capăt, deci nu are cui da seama de unde vine și unde se duce.

Totuși și el dădu mâna cu dânsul, că nu se da în lături de-a primi și cinstea lui; iar de data asta de cum auzi pe Mache, se și uită la ceasornic și strigă în glumă:

— „*Douăsprece*. Apoi începu a cânta:

*Hai Ileană la băut,
Dut' înainte că te-ajung.
Hai Ileană la muncit,
Aoleu m'am bolnăvit.*

Și închizând registrul își orândui hârtiile pe masă. Și ieșiră toți trei: el, Niță și Mache afară de epistați care le ziseră:

— Noi rămânem aici, hai?

— Acuși! Acuși! le făcu Mache cu mâna.

Și se și văzură cu niște fleiculite și mușchi și cu un litru de vin adus de băiatul de la Stan Rusescu.

— Așa bălat mai rar, zise moș Eftimie.

— Apoi, dacă n'ar face așa s'ar mai lipi el de Comisar, răspunse nea Stănilă.

În seara cea cum s'a întâmplat că iar au fost de serviciu: Moș Eftimie și Morărică. Erau acum orele unsprezece noaptea, când se întâlniră cu Mache și cu doi agenți de siguranță, care tocmai făceau revizie în partea locului: Aronovici și Nicolae și toți cu buzunarele umflute și cu niște sticle cu vin și cu doi lăutari după ei.

— Astupați ferestrele, zise Mache. Și Morărică, cu gazete cu coli de hârtie astupă ferestrele. Agenți și Mache aduseseră în buzunare până și mezeluri, și se puseră, măi nene, pe cinste, și cântec de lăutari în surdină.

Intr'un târziu, lăutarii plecară; agenții adormiră cu moș Eftimie cu capul pe masă. Morărică pe o canapea și Mache pe două scaune.

Când se treziră, Mache nicăirea. A doua zi se și auzi că s'a făcut o altă spargere la manufactura lui Herș Sulăm de pe Romană, că i-a luat vre-o 4.000 lei și marfă.

Asta îl lovi pe Morărică ca și cu un pumn în cap. El fusese de serviciu; el purta răspunderea de ce s'a întâmplat. Și brodeala asta cu cheful dela secție și cu cei doi agenți, și perirea lui Mache prea îi scormoni sufletul, și îi dădu de bănuț.

Când iată-l și pe nea Niță că-l întreabă pe Morărică dacă a fost Mache pe la Secție.

— Nu știu, nu l-am văzut? Dar nu știu Mache ăsta a început să mă plictisească. Astă noapte am avut iar o spargere.

— Și ce, Mache e de vină; nu știu cum se întâmplă că la voi is mai multe spargerii.

— Zici de Mache? făcu nea Niță, dar, unde am eu zece ca Mache; să văd ar mai sufla conservatorii la mine în raion?... Și să am eu numai doi epistați ca Mache ai mai auzi de spargere și hoții?...

La asta Morărică nu zise nimic ci își infundă nasul într'un registru în care scria, cam nemulțumit.

Trecură iar zile: veni primăvara: grădinile prinseră a da în colț de iarba și frunze de flori, mugurul a crăpa pecopaci, și soarele a lucii mai vesel; iar păsările să chiscul pe la streșine grăbite și sfătuitoare.

Când, iată într'o dimineată că veni la secție un ucenic de măcelărie de la scaunul de carne a lui Niță Georgescu de pe Tunari, spunând că făcăterii de rău au spart noaptea aceia prăvălia, furând toată carnea, și vre-o 300 lei numerar din teighea.

De serviciu fusese iar tocmai don sub-comisar Morărică cu moș Eftimie epistatul și tocmai venise și nea Stănilă. Nea Niță tocmai făcuse un chef cu prietenul lui Mache, la băcanul Naie Dumitrescu de pe Răsuri și acum poate dormea buimăcit de somn și vin, căci de și erau ceasurile nouă încă nu sosise.

Vestea asta îi năuci așa de tare pe toți, că Sub-Comisarul nu știu cum să-și îmbrace paltonul, moș Eftimie unde să-și găsească bastonul. Amândoi fuseseră de serviciu și așa dar ei trebuiau să facă cercetarea.

În urma lor iacă și prietenul Mache cu câte un kilogram de fleiculiță pentru fiecare epistat și Sub-Comisar și cu câteva kilograme de carne pentru nea Niță.

Când, iată-l și pe Comisar buget la față, și cu ochii umflați.

— A, bine ai venit? Ce-i cu tine Mache?

— Ia, ți-am adus ceva. Poftim. Și Mache prinse să-i întindă înainte mușchiuleții.

— Bine, mă, dar astea costă parale, îi răspunse Nea Niță, arătând o carecare lipsă de măgulire.

— A așa, îi tăie vorba Mache, lasă, că îi face și d-ta ceva pentru mine.

Dar Nea Niță, parcă nu băgă în seamă nici vorba asta, ci, îndreptându-se spre Nea Stănilă, care scria la o masă, îl întreabă: smărcâindu-și nasul: „Ce mai veste, Stănilă?”

— Ast' noapte s'a spart măcelăria lui Niță Georgescu din Tunari.

— Iar, frate? — Bre, îndreptându-se spre Mache, care la auzul ăstora vorbe, tresări și se schimbă la față: „Tu nu-ți dai cu mîntea, cine ne face nouă șotia asta? — Știi de vreun an nu scăpăm de spargerii, și inspectorul mă pune pe foc...”

Mache doar zâmbi, cu fața roșie, când și intră moș Eftimie.

— Ce-i Eftimie? unde ai fost? Morărică știe ce s'a întâmplat?

— Don, Subcomisar Morărică, e acolo; cercetează: i-au furat toată carnea și vre-o trei sute de lei...

— Iha, făcu Mache mă duc, m-am întârziat...

Și dă să iasă, când se lovește nas în nas cu Morărică.

— Ia vină încoace, Domnule Mache, — îi zise el, că am să-ți spun ceva...

— Da, ce-i? îl întreabă nea Niță.

— Am să-i spun ceva — îi răspunse subcomisarul. Și intrară în cabinetul comisarului, în care nu intrase încă șeful.

— Cartea asta poștală, a cui e? îl întreabă subcomisarul, arătându-i o poștală îndoită.

— Se uită Mache, se uită, făcând fețe.

— A mea, răspunse el, dar nu știu cum...

... Pleosc! pleosc, pleosc, vre-o patru palme scâpărare pe obrazul lui Mache.

Cu fața roșie, cu ochii umiliți, zăpăcit, Mache, cu mâna la obraz se uită lung la subcomisar și zise încet dar apăsător:

— Nu mai da, îți dau patru sute de franci și hai mai bine să bem o țuică ici la Stan Rusescu, și să nu mai știe nimeni...

... Pleosc! pleosc! pleosc! se auziră alte patru plăcinte pe obrazul abia răcorit al lui Mache, și ușa se deschise și Mache cu un picior se văzu trimis dincolo peste sală în cancelaria episcopilor.

— Da, ce-i? întreabă Nea Niță, nedumerit. Ce ai Mache?

— Întreabă-l!... îi zise Morărică.

O clipă Nea Niță stătu gânditor, Mache cu capu în palme se răsăma de crucea ferestrei și privea printre degete.

— Măi, Mache, îl întreabă comisarul, ce ai?

— El e! răspunse subcomisarul; Am găsit cartea asta poștală a lui în măcelăria lui Niță, jos.

— Tu? tu Mache, îl sgâlțâi șeful de umeri; Mache care... Apoi, făcând ochii mari răcnî: „Mache!...” și-și duse mâna la inimă și oftă adânc ca și cum s'ar fi deslipit fără voia lui de ceva scump.

Apoi, după puțină tăcere, Nea Niță plecă capul în jos și cu glas stăns grăi:

— De, măi băiete; rău îmi pare de tine, dar mai rău de mine. Să-mi pierd slujba, anii de pensie pentru tine...

După asta, îndreptându-se spre Stănilă, grăi: „Să dați carnea asta la spital la Colentina!” Și, ieși.

Apoi, Mache mărturisi că el împreună cu alți doi, făcuseră toate spargerile mai sus pomenite.

Și încă așa s'a desfăcut prietenia dintre Nea Niță și Mache — prietenie, pe care n'o credea nimenea că are să se desfacă.

VLADIMIR STREINU.

I. Dragodan

(v. cont.)

PE BORD

Să lași deschisă ușa larg,
Căci Seara vine
Ca o corabie din țara Umbrei,
Purtând pe vârful de catarg
Tăcerea lunii pline.

Să lași deschisă ușa larg
Și să rămâi cu mine!

Corabia în inima-i adâncă
Aduce taine și minuni
Din lumi necunoscute încă
Și nevăzute mâni
Le 'mparte-acuma tuturor :
Dau perini florilor
Și haină cenusie zării.

În cuiburi cern aromele visării,
Întind beteală peste ape
Și rouă peste frunzele ce plâng
Ca niște clape.

Curând,
Un chip misterios va coborî catargul,
Dând drumul șirului de funii
Și într'o clipă se va umple largul
Cu clarul lunii...

Ne vom urcă apoi
Pe bordul Serii line
Și vom pluti departe amândoi,
Taci, nu 'ntreba 'ncotro,
Ci vin'cu mine !..

EMIL DORIAN.

NOCTURNA

Pe stradă trecătorii merg grăbiți
 Mânați din urmă,
 De-un gând nelămurit de turmă...
 E-atât de ger
 Că s'au oprit chiar clipele din fuga lor
 Prinzându-se în țurțuri lungi
 Sub streășina din cer...

Acum și păsările sunt mai îndrăznețe...
 Au năvălit din cuib grămadă,
 Și'nfrigurate ciugulesc
 Fărămituri de ger pe stradă...

Târziu, când frigul stăruie mai dur,
 Se rup din colțurile 'ntunecate,
 Ca niște fructe veștede,
 Femeile
 Și mișună tlămânde și îngrijorate,
 Momind pe trecători...

Din noaptea felinarelor,
 Sub masca fardului și-a rochii,
 Pândesc cu ochi obsceni și fără graiu,
 Mânjind cortegiul inocent aliernii
 C'un rânjet alb de mucegaiu...

De groaza lor
 Tot gerul s'a ascuns în mine.
 Și simt cum îmi zidește mohorât,
 Durerea'n jgheaburi mari de gheață,
 Incătușându-mi sufletul
 În cercuri reci de milă
 Și silă
 De viață...

I. VALERIAN.

CLASICISM

Franța încheie acum, un secol și jumătate de romantism. Ori în câte categorii s'ar despica istoria ei literară, romantismul începe cu Rousseau și stărzește — orice ar spune Gide — cu Gide. Că romantismul e pe moarte, semne multe oprevesteau. Cartea lui Lasserre *Romantismul francez* — nu e decât o carte de locuri comune, de păreri demodate, de opinii bătrâne. Că, în sfârșit, cartea lui Lasserre a fost declarată admirabilă, asta înseamnă că, abia acum, ideile aceste răspund unei adevărate stări de spirit și că artiștii au găsit bune doctozările vechi, devenite subit agreabile, după ce fusăseră atâta vreme eronate. Romantismul e o boală: acum douăzeci de ani asta ar fi părut ceva absurd. Astăzi, ideea a cucerit o aparență. I se acordă simpatie, până va fi consacrată adevăr.

Acum douăzeci de ani, André Gide scria: arta naște din constrângere. Acum, la ancheta despre clasicismul revistei *Renaissance*, Gide scrie: adevăratul clasicism nu e rezultatul unei constrângeri exterioare. Când Gide scrie: artă, aruncă afară din conținutul cuvântului, capitoul clasicismului? El scrie acum: adevăratul clasicism. Ar fi putut scri: adevărata artă. Cu termenul „adevărat” înainte, cuvintele au dreptul la o nouă definiție?

Părerile lui Gide despre clasicism debutează cu o ingrati-tudine: „Clasicismul îmi pare până într'atât o invenție franceză, că aproape așa face sinonime aceste două cuvinte: clasic și francez.” Sunt convins că Mallarmé l'ar mostra pentru asta și Baudelaire ar râde că, după ce a fost socotit pe rând, romantic, naturalist și simbolist, intră din nou în traista lui Gide, printre clasici.

Unde Gide găsește o superioară definiție: „opera clasică povestește triumful ordinii și măsurii asupra romantismului interior.” Sau: „opera clasică nu e frumoasă și puternică, decât în măsura romantismului biruit.” Iată de ce Racine e un mare clasic și de ce Voltaire, de-o pildă, care nu avea niciun fel de sensibilitate de stăpânit — nu intră în nici-o categorie.

Clasicismul e triumful inteligenței asupra sensibilității. La Voltaire cauți în darn, triumful inteligenței asupra vreunui lucru :

inteligenta e singură. Dacă despuem cuvântul de sensul conținutului și-i păstrăm sensul strict de: exces de logică, Voltaire ar intra în categoria, pe care Nietzsche o numește: *socratismul*.

Goethe — cel mai mare clasic al Europei dela greci — poate cel mai lesne verifica definiția lui Gide. Cele două serii din Faust — cei doi Fauști — nu sunt, unul persoana romantică — altul, persoana clasică a lui Goethe? Faustul cel de-al doilea, e limita celui dintâi: cele două aparențe ale unui singur individ.

Dar, din fraza lui Gide, trag o consecință care-o zdruncină. Dacă opera clasică e un triumf asupra unui romantism, asta pune în datele problemei, o certitudine: existența simultană în fiecare individ, a unei puteri de ordine: inteligența și a unei puteri de anarhie: sensibilitatea. Dacă s'ar putea osmeni numai cu inteligență, sau numai cu sensibilitate, s'ar putea poposare numai clasice sau numai romantice. Atunci, francez și clasic, ar putea fi sinonime. Ahriman își dispută însă cu Ohrmuz, forțele. Când Ahriman domnește epoca se numește: clasicism și se numește: romantism, când e stăpân Ohrmuz. Istoria literară nu e decât povestea succesiunii celor doi zei. A'trebuie prejudecata făcătorilor de estetic, ca să ni se afirme atâta vreme despre greci, aproape ceea ce astăzi ne spune Gide despre francezi: că au fost un popor exclusiv clasic. Când Taine vorbește de arta grecească, nu-și poate explica exaltarea din ditirambii lui Pindar, nici de ce vechii greci puteau pune alături de Homer, poezia lui Archiloe. El sare peste arta lui Dionysos, fără să bănuiască — ceiace poate era — un veritabil romantism grecesc.

Firește, popoarele așezate pe meridiane deosebite au, unele, inteligența mai completă, alte mai covârșitoare sensibilitatea. Hugo are așa puțină sensibilitate de biruit, că romantismul lui e suprafață. Francezii nici nu merg până la romantism — ci până la o stare de spirit romantică. Dar asta confirmă numai pe jumătate ceiace susține Gide. Dacă Goethe e cel mai mare clasic nu e pentru că „imita pe antici“ (Racine n'a făcut acelaș lucru? dar pentru că a avut de luptat și a biruit un considerabil romantism interior. Ca să respectăm ideea lui Gide, ar trebui să spunem că pot exista clasici numai acolo unde romantismul e puternic. Clasici ar rămâne să se recruteze numai la nord.

Periodicitatea acestor două arte — am spune: acestor două esteticii — se poate controla în toate istoriile literaturilor. Din premiza lui Gide, iată încă un silogism. Dacă opera clasică e un triumf asupra unui romantism, mi se pare evidentă anterioritatea romantismului la obârșie. Dealtfel, ipoteza aceasta se poate dovedi cu faptul apariției dansului și muzicii, înaintea oricărei alte arte. Dansul și muzica erau, la început, arte romantice. Mai târziu abia, apariția baletului și a muzicii armonice (în locul celei melo-dice) au creat în substanța unor arte romantice, diversivuna unei aparențe de clasicism.

B. FUNDOIANU.

PATUL

Neliniștiți,
 Impovărați de presimțiri,
 Ne-am prăbușit în jilțuri, lângă foc...
 Și-acum,
 Desfigurați de-al flacărilor joc,
 Strângându-ne de mâini sfioase,
 Ca niște surghiuniți în încăperea sumbră,
 Plimbăm priviri curioase prin unghere,
 Ademeniți de fiecare umbră...

Vezi — lângă geam e jețul scund
 Ce-a strâns cândva în brațe șoldurile tale...
 Și-acolo 'n colț, oglinda ta ovală
 Ce mi-a resfrânt întâia oară
 Intreagă, nuditatea-ți triumfală..

Dar iată; ochii noștri-au tresărit,..

... E doar un pat —
 Și totuși, focul jucăuș
 Cu flori de jar ni l-a împodobit,
 Iar umbra grele ramuri verzi i-a împletit...
 Din tainițele lui, pe cari noi le știm,
 Se 'naltă bori amețitoare,
 Se urcă glasuri chemătoare...
 E doar un pat —
 Și totuși, eu ghicesc cum îl asameni
 Cu crângul vibrător și parfumat
 În care s'au iubit întâii oameni...

O ! patul alb!... Ostrovul minunat !...
 Desmiardă-l, lung, cu calda ta privire :
 În el ni-a palpitat păcatul cel dintâi
 Și — poate — cea din urmă fericire...

VIRGILIU MOSCOVICI

Arta de a scrie un articol

Orice om cu o cultura mijlocie și cu anume vanitate aspiră astăzi să scrie un articol, după cum în vremea Renașterii ar fi dorit să facă un sonet. Dacă, la rigoare, arta articolului nu este o formă literară cu desăvârșire modernă, merită să fie socotită printre componentele caracteristice ale literaturilor moderne. Cum se face dar, un articol? Ce este un articol?... Se înțelege printr-o astie, de compoziție lucrarea scurtă, nervoasă, fugară, umplând una două sau trei coloane de ziar ori de revistă și nu se înrudește prea mult cu *încercarea, essai-ul* franțuzesc, ieșit aproape din modă.

Articolul trebuie să intereseze pe cititor dela prima vorbă, căci cititorii moderni sunt solicitați de nenumărate atențiuni. Cel mai inconștient dintre cititori posedă instinctul necesar pentru a înțelege, dela cele dintâiu cuvinte, dacă articolul este interesant. Când, mergând în tramvai sau bându-și cafeaua, cititorul îndoaie ziarul, zicând: „Articolul ăsta îl las pentru d seară”, aceasta înseamnă că articolul nu va mai fi citit niciodată.

Scriitorul, ca un arcaș îndemânat, trebuie să-și infigă săgeata curiozității în inima dușmanului. El se asemănă cu vânătorul de păsări, umblând cu multă băgare de seamă, pe lângă cititor.

Ușor și înaripat: așa vrea cititorul să fie articolul. Dacă articolul e greu ori încă cit trebuie s'o mascheze, după cum mașinile moderne atât de ușoare de parcă sunt niște jucării ascund o forță uriașă. Reprezentând spiritul modern, articolul trebuie să fie nervos, impresionabil, vădit arbitrar și chiar paradoxal. Să fie original, sau cel puțin să pară original. În ce privește dimensiunile, e indiferent; dacă articolul este plăcut și sugestiv, niciodată nu pare lung; dacă este fără miez, câteva rânduri plictisesc.

Viața articolelor se pleacă în fața legii moderne, care vrea să trăim la zi. Articolul trăește cât trăesc florile din grădină. Inflorește, ține câteva ceasuri, fie chiar zile, trece. Ultimul articol al unui scriitor omoară pe cel dinainte. Și așa e și de dorit. Amintindu-ne, prea mult de articolele trecute, înseamnă că cele prezente sunt inferioare.

Publicistul își înmoaie cordelul în propriul său sânge, își lasă viața lui pe hârtie, până ce moartea îl liberează de munca-i din greu. Dar în schimb are și o răsplată mare, mai mare poate decât a altora. Asigurându-și publicitatea neîntreruptă și poartea publicului, primește răsplăți de neuitat. Se pune în atingere cordială cu publicul, îl interesează, îl sugestionează. Il robește: se stabilește un curent simpatie între scriitor și cititor: el creează în cititor un vițiu, și în adevăr, în ziua când lipsește articolul prăfuit, jurnalul ori revista ni se par anoste.

Ca urmare publicistul devine oarecum feminin și suferă de hipertrofia vanității.

Când nu-și scrie articolul, pierde gustul vieții. Simte nevoia

gloriei mereu proaspete, căci gloria lui e vremelnică și-i ajunge sub forma cea mai fri. olă: pe stradă, în tramvai, prin laude mărunte, repezi, ca împunsăturile de ac. Pentru a-și satisface viciul de glorie, trebuie să scrie fără întrerupere opere scurte: e un negustor de mărunțișuri care, câștigând în monedă mică, trebuie să vândă mult. Nu face economii, nici nu izbutește să-și capitalizeze câștigurile. Când moare este uitat: încercând să scrie pe indelete, numai decât observă tăcerea din jurul lui.

Ori ce artist sfârșește prin a fi robul operei sale. Publicistul este mai rob ca oricine. Pictorul ori romancierul își pot amâna lucrul, ca să-l rumege și să-i dea o formă definitivă: publicistul trebuie să-și realizeze articolul în spațiul unei scântei de inspirație. E un birocrat metodic al scrisului.

Concepe la orice ceas din zi și din noapte, fără încetare.

Ca și unele animale ori arbuștii embrionari, el își întinde tentaculele. Cercetează, urmărește, prinde subiectele și amănuntele, nuanțele, formele! Se preschimbă într'un aparat receptor, vibrant, înfrigurat. Întinde urechea la glasurile și scrișiturile din prejur; deschide ochii ca să vâneze din văzduh cele mai fugare colori.

Se folosește de orice; leagă viața întreagă de articolul lui.

Este lacom și hrăpăreț ca o dibani. Se plimbă ca să observe, citește ca să se fecundeze, e de față la toate evenimentele, niciodată platonice, ci cu intenția de a le descri ori comenta. Și pentru articolele lui se folosește de lucrurile și scenele cele mai delicate și intime. Nu respectă nimic. Zeului nesățios al articolului își imolează prietenii, familia, și pe sine.

AL. POPESCU-TELEGA.

STANȚE

V

*Pallă coboară noaptea
Treptele ușor,
Cântec împletit din lacrimi
Picură 'n pridvor.*

*Jalea cântecului curmă
Liniștea pe drum,
Poate-l clipa cea din urmă
Când l'aud acum.*

VI

*În rochie albă de mireasă
La brațul altuia zâmbești,
Iar el — nebun de fericire —
Plutește 'n sferile cerești.*

*Pierdut în umbră ca un spectru,
Privesc la voi nepăsător:
Căci voi sunteți învinșii vieții,
Iar visul meu — nemuritor.*

VII

*Cel din urmă, singuratic,
Fâlfâit s'a stins,
Triste și uitate vise
Iarăși m'au cuprins,*

*Și sub stânca-amintirii
Gem încătușat,
Zarea se confundă 'n noapte,
Cerul e 'nghețat!*

AL. T. STAMATIAD.

TINERIMEA ARTISTICĂ

Expozițiile bătrânei *Tinerimi Artistice*, cu toate numele glorioase pe care le adună, sânt din ce în ce mai greoaie, mai îmbăcșite și mai obositoare pentru spectatori. Expoziția din sala Sindicatului Artelor (Str. Corăbiei 6) încunună deciziul continuu și săcăitor al acestei societăți de artă care și-a împlinit chemarea apostolicească, stabilind o legătură indisolubilă între plastică și public. Decât, încă în clipa în care această legătură a fost făcută, ființarea *Tinerimei Artistice* devenise inutilă. Pictorii ce-o compuneau aveau prea puține înrudiri sufletești unii cu alții ca să le mai șadă bine la un loc și apropierea dintre dulcegăriile d-lor Aricescu, Murnu, Neylles, Basarab, etc., și nervozitatea coloristică a d-lor St. Popescu, Satmary, Pătrașcu etc., nu mai putea satisface publicului dorința de a vedea într'o manifestare colectivă o atitudine artistică bine precizată iar nu o galerie amestecată a unui cumpărător de dubios gust.

Acum situația s'a înrăutățit. Mulțimea expozițiilor personale din acest an a numărat o bună parte din numele, pe care le vedem ilustrând catalogul *Tinerimei Artistice* din 1922 și ceva mai mult, lucrările rămase dela expozițiile proprii au venit acum să umple pereții din sala Sindicatului. Din totalul de 37 de expozanți, următorii 13 au avut expoziții:

D-nele C. Cufescu-Storck, Delavrancea-Dona și Olga Greceanu și D-nii Artachino, Kimon Loghi, Ip. Strâmbu, Ștefan Popescu, N. Vermont, Neylles, Canisius, A. Brătășanu, Mütznér și Horia Boambă.

Toate lucrările acestora afară de un desen bun al D-nei C. Storck și o pictură slabă a d-lui Vermont, au fost în expozițiile personale și deci sânt cunoscute publicului.

Din restul lucrărilor, puține sânt acele cari merită de a fi notate. În afară de bucățile rafinate ale d-lui Pătrașcu, ori cele savant întocmite ale d-lui Satmary, vechea generație artistică nu se mai susține decât doar prin D-nul Aricescu, cu ale sale veșnice armonii fumurii cari au început prin a nu spune nimic și sfârșesc prin a supăra ochiul, prin d-nul Murnu cu absurd de convenționala formulă a munților și-a ciobănașilor — descendență anemiată din Grigorescu — și prin d-nul Bassarab cu melancolozitatea sa specială ce fuge perpetuu de viață și de artistic.

Cele câteva elemente tinere de valoare sânt puse într'o inferioritate ciudată, chiar foarte ciudată, când ne gândim că Tinerimea Artistică ar putea avea acum din încurajarea pictorilor mai puțin vârsta și singura scuză a existenței ei. Ori asta nu se observă decât doar în apariția neînțeleasă a artei bolnăvicioase și — vai! — grozav de banală astăzi a d-lui P. Iorgulescu, ori prin punerea la colț a unuia din cele mai de seamă talente tinere, d. Marius Georgescu, obligat să se prezinte cu un singur portret în sala

în care d-nul A. Verona găsește loc să expună trei enormități plastice.

În asemenea împrejurări apariția D-șoarei Rodica Maniu cu pictura ei plină de vervă și de îndrăzneală coloristică, ce arată înțelegere a principiilor de artă modernă și puteri de realizare sintetizantă, pare o singură scăpare din vedere. Nici această apariție, nici tolerarea d-lui Băeșu nu pot face dovada încurajării pe care *Tinerimea* o datorește tinerimii.

În sculptură observăm același lucru ca și în pictură, același lipsă de tinerete, de avânt și de inspirație de care nu ne despăgubește nici gingășia lucrărilor d-lui Mirea, nici corectitudinea d-lui Fr. Storck și mai ales nici caligrafia d-lui Spaethe.

Hotărât lucru, dacă *Tinerimea Artistică* se încapăținează să mai trăiască, trebuie să procedeze la o repede primenire a cadrelor, la o urgentă primenire a atmosferei. Și asta nu se poate face decât cu însemnate jertfe, din care cea mai mică ar fi eșirea din așa zisa tradiție — așa de greoaie — ce s'a incubat în societate.

Tinerimea Artistică trebuie, înfățișat, să înțeleagă că o expoziție colectivă nu-și are un rost decât atunci când, tinzând la evidențierea valorilor tinere, va găsi în asta prilej de a arăta un tot armonios și încheiat de lucrări bine reușite și bine intenționate în vederea vreunei direcțiuni artistice, indiferent dacă e veche sau nouă.

Altfel, ne mulțumim cu expozițiile personale. Căci pictorii cari se prezintă insuficient și discordant, deci denaturați de un cadru nepotrivit în expozițiile colective, știu să fie armonioși în-tregi și luminați de propria lor atmosferă în expoziții personale.

VICTOR ION POPA.

	INSEMNAȚII LITERARE	
---	---------------------	---

A doua tinerețe. — Absența d-lui F. Aderca ne pune în situația penibilă de a spune câteva cuvinte despre dezastrul piesei d-lui M. Sorbul. Unanimitatea presei pe deoparte, și inexistența literară a piesei, pe de altă — ne ar fi putut scuti, de altfel, de a ne pierde vremea cu *A doua tinerețe* și, în orice caz, ne reduc rolul la un minimum posibil. Încă de la *Patima roșie*, am contestat talentul de observație și de creație al d-lui Sorbul. Bine făcută ca tehnică, cu o vădită pornire spre scena violentă, *Patima roșie* este arbitrară ca observație. Era vizibil că autorul lucra numai în vederea situa-

țiilor și nu din intuiție creatoare. *Patima roșie* a avut, firește, succesul de public, pe care îl și merita prin vigoarea ei scenică. De atunci — și cu excepția *Dezertorului*, în care sunt și elemente viabile — cariera autorului i-a dovedit până la o evidență jignitoare incapacitatea de a vedea și de a crea. *Prăpastia* de acum doi ani și, în fine, *A doua tinerețe* de acum au dumerit opinia publică asupra situației exacte a d-lui Sorbul în literatura noastră dramatică. Având oare care îndemănare în scenele de violență, în care se deslanșue o pasiune mai mult verbală, acest scriitor, cunoscut și altfel prin lipsă

de cultură și ignorarea" scrisului, lucrează într'un material uman inexistent. Ne văzând și ne citind nimic, d. Sorbul este condamnat la resursele unei imaginații întreținute de filmele cinematografice și poate de romanele foiletoane. Prin lipsă de realitate, prin melodramatismul ofensator al situațiilor și al dialogului, prin atâtea imposibilități acumulate, prin agramata stilului, — piesa *A doua tinerețe* este una din cele mai triste catastrofe ce ne-a fost dat să vedem pe scena Teatrului Național.

Ce e cu Homerul ironic? — În legătură cu literatura lui Brăescu scriam (*Critice*, VI, 171): „Viața militară și-a găsit, în sfârșit, Homerul ironic, după cum mahalaua, mica burghezime, semidoctismul, politicianismul mărunț își găsisse un istoric în Caragiale“. Această caracterizare a jignit simțul măsurii d-lui Mihail Dragomirescu; văzând în „istoric“ și în „Homerul ironic“ o intenție de diferențiere și de gradație, d-sa nu se putea să nu se indigneze în numele dreptății și al proprietății verbale. A protestat deci într'o prelegere la Universitatea liberă; iar în presă câțiva tineri au comentat faptul cu ironie și spirit.

Cu tot regretul ne vedem deci siliți să dăm câteva mici explicații. Întrebuințat în sens comun și nu propriu, „Homerul“ nu are de cât o legătură extrem de vagă cu Homer, autorul favorit al d-lui M. Dragomirescu și al celorlalți tineri ironici sau spirituali; legătura e cam tot aceea ce e între „Ciceronele“ ce-ți explică tablourile unui muzeu și Marcus Tullius Cicero. Așa fiind, „Homerul“ nu poate avea decât înțelesul de povestitorul amănunțit și exclusiv al unui complex de evenimente sau al unui aspect de viață, într'un gen literar cu care oarecum se identifică; în acest sens, nu e întru nimic deosebit de termenul de „istoric mahalalei“ aplicat lui Caragiale. Inexistența diferențierii e cu atât mai evidentă cu cât într'un articol despre Caragiale l'am numit și pe acesta „Homerul mahalalei“, după cum îl numise de alt-

fel, înainte, mi se pare, C. Dobrogeanu-Gherea.

Explicația nu se referă, dealtfel, decât la proprietatea unui termen, față de care s'au coalizat indignarea, ironia și spiritul atâtor cunosători competenți ai lui Homer în potrivă... celui ce și-a pierdut câțiva ani pentru a-l traduce în românește.

E. L.

Aspecte contemporane ale Intelighenței. — Există, desigur, un lux al timpului nostru pe care nu știm în destul să-l prețuim, cu atât mai mult cu cât el împlineste o aspirațiune rămasă atâta timp în stare de iluzie și de vis irealizabil. Aspirațiunea la un veac care ar întrebuița energiile spiritului la realizarea acțiunii și la necesitățile curente ale traiului.

Ce formulă ar părea mai perfectă decât aceea a oamenilor de idei și de idealuri puși la înlăptuirea lor?

Timpul de acum care păsește în decenii distanțe de secole a dus, de ieri numai până azi, spre această îndeplinire. Consecințele le putem examina: Ieri încă majoritatea intelectualilor formau o falangă modestă departe de treburile statului. Rare excepțiuni înstelau viața publică a acțiunii. Azi Gringoire, e aproape o legendă sau un accident simpatice. Intelectualii au un drept incontestabil la uzufructul bunului public. Efectul acestei schimbări asupra produsului literar poate fi, desigur, un obiect de studiu și controversă.

Devenind un nivel curent, din această stare de lucruri se nasc și excepțiuni, care ating proporții exagerate de parvenitism intelectual.

Visele de mărire ating la unii ambițioși o amploare maximală.

Visul acestor intelectuali, ale căror ambiții odinioară se transformau numai în creații, devine azi manoperă socială. E, desigur, un moment tulburător ce ridică întrebarea: ideea și acțiunea trebuiesc să meargă paralel — sau pot realiza formula contopirii lor? —

P.

EDITURA „ANCORA“ ALCALAY & CALAFATEANU
BUCUREȘTI — No. 4, STRADA SMÂRDAN No. 4

A APARUT:

DOMNUL DEPUTAT

**ROMAN ISTORIC ȘI DE MORAVURI, CU EPISOADE
DIN SÂNGEROASA EPOCĂ A RĂSCOALEI
PLUGARILOR (1907)**

de **V. DEMETRIUS**

**AUTORUL CUNOSCUTELOR ROMANE: ORAȘUL BUCURIEI,
DOMNUL COLONEL, TINEREȚEA CASANDREI
ȘI PĂCATUL RABINULUI**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Deputatul și moșierul Marin Voiculescu la me-
dic. — Indurerat și îndrăgostit. — Antisemitism
în Moldova. — Inceputurile răsvrătirii țărănești. —
Intinderea și grozăvia răscoalei. — Aleșii națiu-
nii la Caffé Chantant. — O răsbunare fioroasă. —
Poreclita „Pițigoiul“, de 16 ani. — Ciocniri între
armată și răsculați. — Sdrobirea fără milă a
revoluției. — Voiculescu părăsit de nevastă. —
Urmărirea presupușilor „Instigatori“. — Nuntă,
afaceri și amor. — Liniște de cimitir, la țară.

LEI 20.—

De vânzare la toate librăriile din capitală și provincie

CENTRALA „MISSIR”

SOCIETATE ANONIMĂ CAPITAL LEI 50.000.000

◆ 41, STRADA LIPSCANI, 41 ◆

Sucursale: BUCUREȘTI — Str. Lipscani, 22 și Căea Victoriei, 110

In țară: Ploești, Buzău, Galați, Brăila, Focșani, Constanța,
Temișoara, Brașov, Cluj, Cernăuți, Chișinău, Oradea-Mare,
Arad, Târgul-Mureș, Râmnicul-Sărat, Pitești, Craiova,
Turnu-Severin, Târgoviște, Botoșani.

Cel mai bine asortat cu ultimele noutăți pentru sezon

Atelier de Croitorie de primul rang pentru Bame și Bomai

◆◆◆ Prețuri mai eficiente ca oriunde ◆◆◆

BCU Cluj / Central University Library Cluj

S'a deschis Centrala

MARILOR MAGAZINE

La PALATUL NOUȚĂȚILOR

STRADA PARIS, No. 10

Sucursale: Oradea-Mare, Lugoj

MATĂSURI .: LENA-

JURI .: PÂNZETURI

ARTICOLE de MARIAJ

: GALANTERIE :

Mare Raion de

FURNITURI de MODE

INCĂLȚĂMINTE, etc.

Prețurile excepționale

! Gusturi delicioase :

produse ale

BONBONERIEI ◆ ◆

◆ ◆ **RENAISSANCE**

care se găsesc în detaliu la

COFETĂRIA RENAISSANCE

STRADA PARIS, 10

și la toate sucursalele

MISSIR

DIN ȚARĂ

— En Gros la Fabrica —

STR. POPA-TATU, 45